

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directie Transitie Diepe Ondergrond
Wvd kwartiermaker/directeur Transitie Diepe Ondergrond
T.a.v. de heer
Bezuidenhoutseweg 73
2594AC DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres
Postbus 24037
2490 AA Den Haag
T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl
www.sodm.nl

Behandeld door

Datum 25 mei 2022
Betreft Aandachtspunten voor project van Nobian in Haaksbergen

T

Ons kenmerk

Geachte heer ,

Uw kenmerk

Bij deze vraag ik aandacht voor het project "Haaksbergen". In Haaksbergen heeft Nobian de intentie zout te gaan winnen in nieuwe cavernes. Zoutwinning gebeurt met oplosmijnbouw, waardoor cavernes in de ondergrond ontstaan. Deze zoutcavernes kunnen een belangrijke rol spelen in de energietransitie voor de opslag van gasvormige energiedragers. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) wil ter begeleiding van de reguliere adviezen, punten van zorg meegeven vanwege de omvang en het (toekomstige) belang van het project.

Bijlage(n)

Er zijn drie aspecten waarop ik u wil wijzen:

- Verscherpt toezicht;
- Maatschappelijke impact;
- Advisering vergunningverlening.

Ik licht deze aandachtspunten hierna toe.

Verscherpt toezicht

SodM maakt zich sterk voor de veiligheid van de mens en de bescherming van het milieu, nu en in de toekomst. Zorgvuldige advisering vooraf schept de kaders voor veiligheid en milieu. De ervaringen uit het toezicht gebruikt SodM in de advisering bij de vergunningverlening.

Nobian staat sinds 2016 onder verscherpt toezicht van SodM. Het verscherpt toezicht heeft zich in de laatste jaren toegespitst op het veilig opereren en afsluiten van bestaande cavernes, waarbij nazorg zo veel mogelijk moet worden voorkomen, bijvoorbeeld door stabilisatie. Deze onderwerpen zijn onlosmakelijk verbonden met het ontwerp van nieuwe cavernes en daarmee met het project in Haaksbergen. In onze halfjaarbrieven van 27 januari 2022 merkt SodM daarover het volgende op : *'(...) Aan bovenstaande conclusie (red: noodzaak verscherpt toezicht) is onlosmakelijk gekoppeld dat ik ook voor nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld bij Haaksbergen en Zuiderveen, verwacht dat Nobian vóór ingebruikname van de cavernes via een op betekenisvolle manier gevolgd m.e.r. procedure duidelijkheid verschaft hoe deze cavernes veilig zullen worden bedreven en afgesloten, en hoe de eventuele nazorg vorm wordt gegeven. Dit uitgangspunt vraagt om een (milieu)risicomanagementplan vooraf. Sluitingsplannen of hoofdlijnen, financiële duidelijkheid en eventueel garanties over nazorg zijn hier onderdeel van.*

Dit onderwerp is des te meer van belang daar cavernes een aanzienlijke rol kunnen gaan spelen in de ondergrondse energieopslag in het kader van de energietransitie.’ (Zie link [Toezicht op zoutwinner Nobian: update | Nieuwsbericht | Staatstoezicht op de Mijnen \(sodm.nl\)](#))

Mijn advies is om bij vergelijkbare toekomstige trajecten te waarborgen dat hierbij de nazorg afdoende wordt meegenomen in de planvorming en beoordeling.

Maatschappelijke impact

Het project in Haaksbergen heeft maatschappelijke impact: grote industrie die onder verscherpt toezicht staat, breidt uit. Zichtbaar voor de omgeving zijn onder meer de aanleg van leidingen en het bouwen van een pompgebouw en winningslocaties (in de volksmond “zouthuisjes”) en het onderhoud daarvan. Ruimtelijk gezien is de totale operatie een aantal voetbalvelden groot. Wat er in de ondergrond gebeurt, is voor de omgeving minder zichtbaar. Omwonenden hebben zorgen over bodemdaling en aardbevingen door zoutwinning. Daarnaast hebben zij vragen over het ordentelijk verloop van de vergunningprocedure. Het is belangrijk deze zorgen en vragen te adresseren, ook in het licht van de keuzes hoe de cavernes veilig af te sluiten, eventueel hergebruik binnen de energietransitie (denk aan ondergrondse opslag van bijvoorbeeld waterstof), nazorg, mogelijke na-ijlende effecten en de financiële zekerheden van de operator om de benodigde nazorg te kunnen financieren.

Dit vereist goed omgevingsmanagement. In de eerste plaats door Nobian zelf, maar ook vanuit de overheid. De overheid is veelkoppig. Dat is bij dit project ook realiteit. Nobian heeft diverse Wabo-aanvragen gefaseerd op verschillende momenten ingediend bij verschillende bevoegde gezagen: bij EZK, bij de provincie en bij de gemeente. Het MER (milieueffectrapport) en het winningsplan liggen bij EZK voor.

Onze punten van zorg betreffen zowel het proces als de inhoud. De hoeveelheid aan, en volgorde van procedures voor de benodigde vergunningen voor dit project maken het geheel onoverzichtelijk en complex. Dit gaat ten koste van de transparantie, van goed inzicht en overzicht voor de omgeving: wat gebeurt er wanneer en door wie, wat zijn de regels, hoe wordt de veiligheid bovengronds en ondergronds beoordeeld en wie houdt waarop toezicht? Deze complexiteit bemoeilijkt het vertrouwen van de omgeving in een goede procedure en veilige zoutwinning in de toekomst.

Voor de omgeving (en ook voor SodM) is er sprake van één mijnbouwwerk voor zoutwinning. Naar ons oordeel zou het voor de inzichtelijkheid van het proces en de kwaliteit van de beoordeling van de voorgenomen activiteiten beter zijn geweest om alle (gefaseerde) Wabo-aanvragen in te (laten) dienen bij EZK, net als het MER en het winningsplan. Een mogelijke variant was geweest dat EZK de regierol had genomen. Een bijkomend voordeel daarvan was dat de adviesaanvragen volledig en in samenhang ingediend konden worden bij SodM. Dit kan het proces van advisering versnellen.

De versnippering over de verschillende bevoegde gezagen vergroot afstemmingsrisico's: voor belanghebbenden en adviseurs is het lastig te beoordelen bij wie en op welk moment zij hun aandachtspunten kunnen inbrengen. Het risico is dat hun zorgen tussen wal en schip raken. Dit is zichtbaar voor het leidingentracé van het mijnbouwwerk. Bij het van kracht worden van de Wabo-vergunningen is er sprake van verschillende bevoegde gezagen (gemeente en rijksoverheid). Dit leidt tot een onoverzichtelijke vergunningensituatie en verhindert een goede integrale beoordeling van het gehele initiatief in onderlinge samenhang. Voor SodM geldt dat zij op grond van de Wabo uitsluitend bevoegd is om toezicht te houden op het leidingentracé in de gemeente Haaksbergen, terwijl SodM vanuit de Mijnbouwwet wèl op het gehele leidingentracé toezicht houdt. De risico's voor mens en milieu nemen daardoor onnodig toe, omdat op deze wijze niet alleen tijdens de advisering, maar ook in het toezicht een integrale risicobeoordeling moeilijker wordt.

Mijn advies is om bij toekomstige initiatieven ten behoeve van de omgeving "aan de voorkant" duidelijkheid te verschaffen over de samenhang van procedures en de wijze van integrale beoordeling van de diverse onderdelen. De Rijkscoördinatieregeling (RCR) is een middel om te zorgen voor zo'n integrale beoordeling'. De website van RVO geeft overigens aan dat 'Mijnbouwwerken voor opslag van stoffen en daarbij behorende pijpleidingen' automatisch onder de RCR vallen (<https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/rcr>).

Advisering vergunningverlening

Ik heb waardering voor de goede samenwerking tussen EZK en SodM in de aanloop naar de diverse aanvragen en het MER. Dit mag de maatschappij ook van ons verwachten: we zijn één rijksoverheid met in die samenwerking eigen bevoegdheden, rollen en verantwoordelijkheden. Om zorgvuldig te kunnen adviseren, heeft SodM voldoende tijd en complete informatie nodig. Hierover zijn werkafspraken met uw organisatie gemaakt. Wij voeren daar het constructieve gesprek met elkaar over.

Voordat definitieve aanvragen worden ingediend, is het noodzakelijk dat betrokken partijen weten wat de plannen zijn, en van elkaar begrijpen wat er nodig is aan informatie en kennis om tot een goede afweging te komen in benodigde besluiten. Op eerdere versies binnen het project Haaksbergen hebben we in zeer verschillende mate al commentaar gegeven, wat maakt dat de definitieve stukken wezenlijk anders zijn op inhoud of omvang. Om recht te doen aan de omvang van het project, de complexiteit en het belang ervan willen en moeten we de definitieve stukken in samenhang bekijken.

U kunt onze adviezen voor de Wabo-aanvragen en het MER op zeer korte termijn verwachten. Dit is op uw verzoek en na goed overleg sneller dan gebruikelijk. E.e.a. is onder voorbehoud van juistheid en volledigheid van de aanvraag, tijdige aanlevering van eventuele aanvullingen en op voorwaarde dat geen externe review nodig is. Het advies op het winningsplan volgt later. Het MER is ook voor de beoordeling van het winningsplan van belang, evenals de volledigheid, de onderbouwing van de wijze waarop de cavernes veilig zullen worden bedreven en afgesloten, en hoe de eventuele nazorg vorm wordt gegeven.

Samenvattend

Afsluitend vat ik onze punten van zorg als volgt samen. Wij vragen aandacht voor

1. een goede uitwerking en beoordeling van nazorg voorafgaand aan de vergunningverlening;
2. de maatschappelijke impact van het project en een overzichtelijke procedure voor belanghebbenden;
3. voldoende tijd en overzicht op alle aanvragen, zodat advisering integraal en zorgvuldig kan zijn.

Het is in het algemeen belang dat een samenhangende beoordeling van alle benodigde vergunningen voor de diverse bovengrondse activiteiten en van het winningsplan voor de zoutwinning zelf, zodanig plaatsvindt dat de burger voldoende vertrouwen heeft in een verantwoorde afweging die de veiligheid van mens en milieu borgt. Voor nu en in de toekomst.

Met vriendelijke groet,

De Inspecteur-generaal der Mijnen,
namens deze:

mr. B. van der Lecq-Meijssen
directeur Bestuurszaken en Vergunningen